
Werkplan Cubiss Limburg 2023

Koers op groei

Inhoudsopgave

1.	Voorwoord	3
1.1	Inleiding	4
2.	Geletterde samenleving – Bevorderen geletterdheid en leesplezier	5
2.1	Netwerk en beleid	7
2.1.1	Resultaten	7
2.2	Kennis en expertise	8
2.2.1	Resultaten	8
2.2.2	Inspanningen	8
2.3	Programmering en activiteiten	8
2.3.1	Resultaten	8
2.3.2	Inspanningen	9
3.	Participatie in de informatiesamenleving	10
3.1	Digitale inclusie	10
3.1.1	Resultaten	11
3.1.2	Inspanningen	11
3.2	Digitaal burgerschap	12
3.2.1	Resultaten	13
3.2.2	Inspanningen	13
4.	Leven lang ontwikkelen	15
4.1	Hoger bereik laagtaalvaardige burgers	15
4.1.1	Resultaten	16
4.1.2	Inspanningen	16
4.2	Leven lang ontwikkelen	16
4.2.1	Resultaten	17
4.2.2	Inspanningen	17
5.	De basis op orde	18
5.1	Logistiek	18
5.1.1	Resultaten	19
5.1.2	Inspanningen	19
5.2	De digitale infrastructuur en veiligheid	20
5.2.1	Resultaten	20
5.2.2	Inspanningen	20
5.3	Collectie	21
5.3.1	Resultaten	21
5.4	Strategie en innovatie	21
5.4.1	Resultaten	21
5.4.2	Inspanningen	21
5.5	Communicatie en strategie	22
5.5.1	Resultaten	22
5.5.2	Inspanningen	22
5.6	Medewerkers: kwaliteit en kennis	22
6.	Bronnen	24

1. Voorwoord

De basis voor dit werkplan wordt gevormd door het voortdurende gesprek met ons netwerk en de sessies die met het oog op dit werkplan in juni van 2022 werden georganiseerd. Daarnaast zijn het bibliotheekconvenant en de netwerkagenda belangrijke onderleggers voor dit werkplan. Het provinciale kader voor het plan wordt gevormd door de Sociale Agenda en het collegeakkoord; Vernieuwend Verbinden. Dank aan alle bibliotheekdirecteuren en medewerkers, professionals en partners die de tijd en moeite namen om bij te dragen aan de totstandkoming van dit plan.

Uitgelicht: Convenant en netwerkagenda

In 2019 is de Bibliotheekwet (WSOB) [geëvalueerd](#), veel gaat goed, maar er zijn ook verbeterpunten. Met alle overheidslagen en het bibliotheeknetwerk is daarom een [bibliotheekconvenant](#) opgesteld. De uitwerking daarvan is te vinden in [de netwerkagenda](#) waarin de Koninklijke Bibliotheek, de Provinciale Ondersteuningsinstellingen en de Vereniging Openbare Bibliotheken de ambities en acties concretiseren. De strategische lijn voor het convenant bestaat uit 4 delen: 3 Maatschappelijke

opgaves en de zogenaamde stelselopgaven die moeten zorgen voor een robuuste basis.

Update 2022

De eerste fieldlabs zijn van start gegaan en over de maatschappelijke opgaven komen er landelijke koersgroepen bijeen waaruit afspraken, nieuwe initiatieven en uitwisseling uit voortkomen. Ook Limburgse bibliotheken en Cubiss nemen hier aan deel. Voor 2023 ligt de nadruk op het laten landen van initiatieven in de sector en waar nodig nog bij te sturen. Duidelijk is wel dat er sinds het convenant sprake is van merkbaar bredere afstemming, vooral tussen KB en POI's. Het blijft zaak voor ons als POI om bibliotheken actief te betrekken.

1.1 Inleiding

In 2022 maakten we aan het begin van het jaar met alle projectleiders een ronde langs de bibliotheken. Soms nog wel spannend met een onzekere fase van de corona-epidemie. Voor de effectiviteit van het werkplan was dit een zegen. Door het open gesprek te voeren kon een plan uit juli 2021 worden aangescherpt en kon er worden ingespeeld op de actuele vragen binnen de vooraf bepaalde thema's. Dit proberen wij ook met het huidige werkplan te doen, waarbij we nu heldere thema's en aanzetten voor oplossingen hebben geformuleerd op basis van vele gesprekken. Er blijft ruimte om scherpe invulling te geven aan de ambities op het moment dat daar helderheid over bestaat.

Uit de werkplansessies in 2022 werd duidelijk dat er nieuwe afwegingen worden gemaakt. Informatieoverdracht en kennisdeling kan best wat vaker digitaal. De terugkeer naar fysieke stamtafels was fijn, maar kost ook veel tijd. Iets dat steeds vaker schuurt in onderbezette biebs, soms nog door verzuim, maar steeds vaker ook door wisseling van personeel en (tijdelijk) mindere bezetting, door een krappe arbeidsmarkt, iets waar we met het voorstel voor **trainees** op inspelen. Stamtafels zijn daarmee vooral een digitaal concept geworden dat af en toe ook fysiek plaatsvindt.

Regionale Fieldlabs

Innovatie, onze wettelijke hoofdtaak zetten we dit werkplan iets meer op het podium. Hoewel veel van de bijeenkomsten, workshops en producten algemeen bijdragen aan de brede innovatie van de bibliotheek, is het in het licht van de verdere toekomst zaak dat we ook het experiment niet schuwen. Vandaar dat we bij elk hoofdstuk een regionaal fieldlab hebben gedefinieerd. In een regionaal fieldlab komen experiment en praktijk samen om snel van te leren en vervolgens mogelijk op te kunnen schalen via de landelijke fieldlabs of naar provinciaal niveau. De fieldlabs worden in de desbetreffende hoofdstukken verder toegelicht. De onderwerpen komen voort uit het werkveld en zijn in ieder geval regionaal voor iedereen inzetbaar indien geslaagd.

Geletterde samenleving: **Readification**

Participatie in de informatiesamenleving: **Productontwikkeling digitale veiligheid**

Leven lang ontwikkelen: **Datagedreven hoger bereik en programmering**

Basis op orde: **Kwaliteitskaarten**

De drie maatschappelijke opgaves uit het convenant en de netwerkagenda staan nog steeds centraal in dit werkplan en de groei op het vlak van digitale inclusie en digitaal burgerschap (Hoofdstuk 3) zijn duidelijk zichtbaar in het gegroeide aantal resultaten.

Daarnaast zijn er in het hoofdstuk de Basis op orde een aantal stelselopgaves opgenomen waar we met bibliotheken mee aan de slag willen. De ruggengraat van logistiek en digitale dienstverlening blijft overeind, maar vraagt voor de toekomst een heroverweging in het licht van de vele andere activiteiten.

Koers op Groei

Ook voor dit jaar is er opnieuw geprobeerd om een zekere focus aan te brengen in de thema's die worden opgepakt. Dat wat we doen, willen we doen met impact en daarbij bibliotheken de ruimte geven om deel te nemen. Dat brengt ons bij de ondertitel van dit werkplan: Koers op groei. Een noodzaak die vooral wijst op de vele succesvolle initiatieven die bewezen en gestart zijn maar nu vooral moeten gaan groeien. Dat wil zeggen opleiden, implementeren, opschalen en naar buiten treden.

2. Geletterde samenleving – Bevorderen geletterdheid en leesplezier

---

(Voor)lezen: wie meer leest, [wordt beter in taal](#). Hierdoor worden schoolprestaties beter en vergroten kinderen hun maatschappelijke kansen als volwassenen later. We willen met al onze inspanningen op geletterdheid en leesplezier voorkomen dat de kinderen die nu in de schoolbanken zitten, straks laaggeletterd het onderwijs verlaten.

Die uitdaging ligt nog steeds voor ons. Volgens het [PISA onderzoek](#) (Gubbels, van Langen, Maassen & Meelissen, 2019) zijn Nederlandse 15-jarigen tussen 2015 en 2018 minder leesvaardig geworden en is dit een dalende trend. Ook is het leesplezier afgenomen ten opzichte van 2009 en veel andere onderzochte landen scoren gemiddeld hoger op leesvaardigheid dan Nederland. Dit benadrukt de urgentie van de samenwerking tussen bibliotheek en (voor- en voerschools) onderwijs om deze cijfers te bestrijden. Een goed leesbeleid, leesaanbod en leescultuur zijn hierin belangrijke elementen waar de bibliotheek haar expertise en ervaring inbrengt in deze samenwerking. Daarbij is een brede kijk op lezen nodig ([Whitepaper Jongeren en Lezen](#), Cubiss 2022). Stimuleer jongeren om boeken te lezen maar laat ze ook allerlei andere vormen ontdekken. Door breder te kijken naar lezen sluiten we aan bij de behoeften van veel jongeren.

Het bieden van de juiste aandacht en activiteiten voor (voor)lezen biedt ook perspectief in het verkleinen van de kansenongelijkheid. Niet alleen in [het onderwijs](#), maar ook tussen kinderen in gezinnen waar taal en lezen rijkelijk aanwezig is en gezinnen waarbij dat minder vanzelfsprekend is. Meertaligheid (inclusief streektaal) binnen het gezin kan daarbij juist een kracht zijn, omdat je met voorlezen in de eerste taal ook je taalontwikkeling bevordert.

Maar (voor)lezen doet nog zoveel meer. Het vormt ook de basis voor mediawijsheid en digitale geletterdheid, wat juist zo belangrijk is in een digitale samenleving waarin de grenzen tussen online en offline vervagen. Want pas als een kind taalvaardig is, kan het ook digitaal vaardig worden door onder meer informatievaardigheden te ontwikkelen.

Lezen, en met name leesplezier, maakt je ook een [rijker mens](#), omdat het je sociale inzicht en empathisch vermogen vergroot. Het kan vooroordelen verminderen en je welzijn vergroten, omdat het bijvoorbeeld ontspanning biedt. Op die manier draagt het ook bij aan een positieve gezondheid van de jeugd.

Een goede leesvaardigheid is dus van groot belang en hier horen ook leesmotivatie en leesplezier bij als belangrijke elementen. De bibliotheek speelt hierin een essentiële rol als partner van en onmisbaar onderdeel van de keten in het stimuleren van lezen bij kinderen en jeugd vanaf 0 jaar. Met dit werkplan willen we de bibliotheken nog meer toerusten in hun rol richting samenwerkingspartners

(voor- en vroegschoolse, onderwijs, gemeenten en andere partners) op het vlak van leesbevordering, leesplezier en digitale geletterdheid, om er zo samen voor te zorgen dat alle Limburgse kinderen en jongeren later als zelfredzame (digitaal) geletterde volwassenen aan de samenleving kunnen deelnemen.

Binnen het project Geletterde Samenleving wordt waar mogelijk aansluiting gezocht op het tweejarige provinciale project Leesoffensief Limburg dat in 2022 van start is gegaan.

2.1 Netwerk en beleid

We ondersteunen bibliotheken in hun rol als professionele netwerk- en samenwerkingspartner en bij een effectieve ketenaanpak. Want zoals het Bibliotheekconvenant schetst is de bibliotheek de essentiële partner voor het stimuleren van lezen. Bibliotheken doen dit op basis van de algemene wettelijke bibliotheektaken, via programma's als 'Tel mee met Taal', BoekStart en de Bibliotheek *op school* binnen 'Kunst van Lezen' en andere vormen van (structurele) samenwerking.

Zo werken Limburgse bibliotheken veel samen met voor- en voorschoolse partners en het primair onderwijs en wordt hierbij ingezet op verdere borging en doorontwikkeling. Ook zien we de samenwerkingen met het voortgezet onderwijs, middelbaar beroepsonderwijs en hoger beroepsonderwijs groeien door alle investeringen en een toenemende urgentie en vraag vanuit die instellingen. Hierin wordt onderling tussen bibliotheken ook steeds meer de samenwerking gezocht en daarop kunnen wij faciliteren.

Gezinsaanpak blijft een belangrijk thema, omdat het een effectieve aanpak is om de cyclus van laaggeletterdheid te doorbreken in laagtaalaardige gezinnen. Bibliotheken voeren inspanningen uit om de lees- en mediaopvoeding binnen (taalarme) gezinnen te stimuleren en zoeken daarin verdere verdieping op om nog meer gezinnen effectief te bereiken.

2.1.1 Resultaten

- a. Het organiseren van een Taaldag voor Limburgse bibliotheken en het Limburgse onderwijs, samen met Fontys Sittard en andere hogescholen, universiteiten en taalpartners.
- b. Als franchisehouder coördineren en ondersteunen we de bibliotheken met de implementatie en uitvoering van de VoorleesExpress, incl. 2 regiobijeenkomsten.
- c. Begeleiden en ondersteunen van maximaal 3 bibliotheken die de gezinsaanpak willen implementeren en/of verdiepen op thema's als meertaligheid en mediaopvoeding.

2.1.2 Inspanningen

- a. Het adviseren van bibliotheken bij het aangaan van nieuwe en verdieping van bestaande samenwerkingen en de (verdere) implementatie en borging van de bouwstenen van BoekStart, BoekStart in de Kinderopvang, BoekStartcoach en de Bibliotheek *op school* po, vo, mbo en hbo.
- b. Bij de (verdere) implementatie en borging van de programma's van BoekStart en de Bibliotheek *op school* of andere samenwerkingsvormen spannen we ons voortdurend in om:
  - Vervullen adviserende en vraagbaakrol op het gebied van leesbevordering, leesplezier, mediaopvoeding en digitale geletterdheid voor bibliotheken en ketenpartners;
  - Informeren over provinciale en landelijke subsidies en begeleiden bij de aanvraag, uitvoer en evaluatie;
  - Stimuleren van en ondersteunen bij de inzet van meetinstrumenten om de effectiviteit en impact van samenwerkingen in beeld te brengen (de Monitor);
  - Deelnemen aan landelijke expertgroepen en POI-overleggen van o.a. SPN, de KB en Stichting Lezen en de Limburgse bibliotheken hierin vertegenwoordigen;
  - Vertalen van landelijke kennis en initiatieven naar lokale invulling.
- c. Verbinden met relevante partners rondom leesbevordering, mediawijsheid, meertaligheid en cultuureducatie en waar mogelijk elkaars dienstverlening versterken (bv. Levende Talen Limburg, Huis voor de Kunsten, Universiteit Maastricht).
- d. Het stimuleren van deelname van bibliotheken aan Kansrijke Start en versterking van de positie van bibliotheken in dit netwerk.
- e. Ondersteunen van bibliotheken die aan de slag gaan met de Gemeentelijke Gezinsaanpak Geletterdheid.

- f. Ondersteunen van bibliotheken bij implementatie van het lokale plan digitaal burgerschap in relatie tot jeugd.

2.2 Kennis en expertise

In het dynamische werkveld van educatie is het als professional van belang om een rugzak aan actuele en toepasbare kennis te hebben. Het werkveld is in beweging en daarom wordt steeds vaker een andere rol van de educatieprofessional verwacht. Zeker als er sprake is van duurzame samenwerking, waarbij je als gelijkwaardige partner en inhoudelijk adviseur wilt opereren, maar ook bij het zetten van (eerste) stappen in duurzame samenwerking en financiering, waarbij je de meerwaarde van de programma's van de bibliotheek overtuigend wilt overbrengen.

Eenzijds gebeurt professionalisering via scholing en inspiratiebijeenkomsten in de vorm van bijvoorbeeld stamtafels. Anderzijds is onderlinge kennisdeling op frequentere basis ook een belangrijk aspect van professionalisering. Hierbij is behoefte aan het delen van kennis en ervaring met elkaar, al dan niet met de inzet van creatieve werkvormen die men ook weer zelf in het werk in kan zetten.

2.2.1 Resultaten

- a. Organiseren van vijf stamtafels (één voor vroege en voorschoolse educatie, één voor primair onderwijs en één voor voortgezet onderwijs/12 jaar en ouder) en twee waarvoor een vraag vanuit de bibliotheken is.
- b. Organiseren van scholing voor ten minste 3 bibliotheken gericht op de doorontwikkeling van (voor)leesconsulenten.
- c. Organiseren van een training over het borgen van duurzame samenwerking op beleidsniveau.

2.2.2 Inspanningen

- a. Borgen van de uitvoering van de cursus Open Boek (o.a. voor leesconsulenten en partners) binnen het netwerk.

2.3 Programmering en activiteiten

Bibliotheken willen zich als zichtbare kernpartner positioneren in de keten van voor- en voerschoolse voorzieningen en het onderwijs. Programmering en activiteiten gericht op leesmotivatie en leesplezier dragen hieraan bij. De dalende leesmotivatie onder jongeren vraagt van scholen dat zij de jeugd weten te prikkelen om aan het lezen te gaan. Naast het boek kan dat ook via andere vormen. Zo willen we samen met bibliotheken aan de slag met *Readification*, een combinatie van gamification en lezen in ons regionale fieldlab.

Naast programmering tijdens schooltijd, willen we in dit werkplan inzetten op het lezen in de schoolvakanties. Hoe zorgen we ervoor dat kinderen ook in de vakantie blijven lezen? En hoe krijgen we ouders en hun kinderen tijdens vakanties meer naar de lokale bibliotheek?

2.3.1 Resultaten

- a. Het organiseren van de provinciale voorleeswedstrijden (Nationale Voorleeswedstrijd, Read2Me!, Pabo Voorleeswedstrijd), het verbreden van het bereik van de provinciale voorleeswedstrijden en informatie bieden in de voorrondes.
- b. Regionaal fieldlab: Ontwikkelen en uitvoeren van de pilot Readification in samenwerking met minimaal 3 Limburgse bibliotheken.
- c. Ontwikkelen van een aanpak voor vakantielezen tijdens schoolvakanties.

2.3.2 Inspanningen

- a. Adviseren en ondersteunen van bibliotheken bij het aansluiten op 4 landelijke campagnes en acties (digitale) geletterdheid, zoals De Nationale Voorleesdagen, Kinderboekenweek, Media Ukkie Dagen en de Week van de Mediawijsheid. Dit doen we in samenwerking met initiatiefnemers als de KB, CPNB, Stichting Lezen en Netwerk Mediawijsheid.
- b. Ondersteunen van de bibliotheek bij de uitrol Limburgse Voorleesgemeente van het jaar.

3. Participatie in de informatiesamenleving

3.1 Digitale inclusie

Meekomen in de huidige samenleving vergt steeds meer vaardigheden. Er is sprake van een snel voortschrijdende digitalisering. De coronacrisis heeft dit proces alleen maar versneld en het verwachte tekort van werknemers in bijvoorbeeld de zorg zal het proces verder versnellen. Het is daarom van belang om meer aandacht te besteden aan digitale vaardigheden. Deze zijn overigens niet los te zien van taalvaardigheden voor volwassenen. In onze provincie zijn er 120.000 laaggeletterde volwassenen en naar schatting 300.000 laagdigvaardigen (ref: Digitale samenleving Limburg, 2019). In het rapport van het Ministerie van BZK over digitale inclusie worden er vijf groepen burgers in oplopende mate van digivaardigheid beschreven, waaruit blijkt dat slechts drie op de tien burgers in Nederland digivaardig zijn én zelfstandig én veilig hun zaken kunnen regelen (zie onderstaand figuur).

Dat geldt ook voor de overige basisvaardigheden zoals financiële en gezondheidsvaardigheden. Want met het verschijnen van patiëntenportalen en videoconsults is het gebruik van deze steeds vaker regel dan uitzondering. Helaas beschikt niet iedereen voldoende over deze vaardigheden, terwijl de overheid steeds meer van de burger verwacht. Eén van de vijf speerpunten van de Nederlandse Digitaliserings-strategie is het bewerkstelligen van een goed niveau van digitale vaardigheden bij de burgers.

Om de burger te ondersteunen zijn er in bibliotheken Informatiepunten Digitale Overheid (IDO) ingericht waar men terecht kan voor praktische hulp, doorverwijzing en training. De IDO's zijn tot stand gekomen als gevolg van een samenwerkingsverband tussen bibliotheken en Manifestgroep-organisaties, zoals onder meer: CAK, CIZ, SVB, UWV, DUO en CBR. Lokaal wordt er samengewerkt met bijvoorbeeld welzijns- en gezondheidsorganisaties.

We ondersteunen deze ontwikkeling door middel van versterken van kennis en het inbedden van programma's en activiteiten in het aanbod van bibliotheken. Daarnaast proberen we gezamenlijk met bibliotheken en partners aanvullend innovatief aanbod te formuleren, zoals bijvoorbeeld gastlessen bij de Klik&Tik cursussen over cyberweerbaarheid, verzorgd door ict-studenten van Gilde of Vista, in samenwerking met ECCW: <https://www.cubiss.nl/actueel/kliktik-met-studenten>

Voortbordurend op het succes van deze pilot, nemen we in het werkplan voor 2023 ook de samenwerking met Zuyd Hogeschool op, specifiek gericht op de verbinding tussen LIME (Kennis-As project *Limburg Meef*) en de Limburgse bibliotheken op het gebied van digitale toepassingen in de gezondheidszorg van de toekomst.

Ook zullen nieuwe technologieën zoals kunstmatige intelligentie een steeds belangrijkere rol gaan spelen in onze samenleving. De Brightlands Smart Services Campus heeft zichzelf ten doel gesteld om burgers over deze ontwikkeling te informeren en zoekt daarin ook de samenwerking met Cubiss, zoals bijvoorbeeld tijdens de AI Parade in Heerlen in maart 2023.

Drie op de tien burgers is digivaardig én kan zelfstandig én veilig regelen

Als we de kenmerken van burgers zoals beschreven op de vorige slides combineren, kunnen we vijf groepen burgers onderscheiden:

Basis: 1853. Basis digi-onvaardigen: 296. Basis digivaardigen met hulp: 309. Basis digivaardig niet regelvaardig: 361. Basis digi- en regelvaardig niet veilig: 378. Basis digi- en regelvaardig en veilig: 509

1

Uit (jan 2019): <https://www.digitaleoverheid.nl/wp-content/uploads/sites/8/2019/05/bzk-pb-digitale-inclusie-onderzoek.pdf>

3.1.1 Resultaten

- Organiseren van 1 Stamtafel Digitale Inclusie
- Cubiss verzorgt een vaardigheidstraining digitale inclusie bij minimaal 3 bibliotheken.
- Cubiss ondersteunt tenminste 5 bibliotheken bij de verdere uitrol IDO + Sociaal educatieve kaart.
- Cubiss organiseert een sessie voor alle Privacy Officers van de Limburgse bibliotheken om de resultaten van de Privacy in het IDO trainingen (PIDO) terug te koppelen.
- Organiseren van een Digisterker Deeldag i.s.m. Cubiss Brabant.

3.1.2 Inspanningen

- Ondersteuning van bibliotheken die willen werken met het programma Doe je DigiDing, rond digitale basisvaardigheden voor jongeren.
- Cubiss draagt zorg voor de provinciale uitrol van de landelijke samenwerking met de Belastingdienst en organiseert samen met de Belastingdienst minstens 1 regiobijeenkomst.
- Cubiss onderzoekt het opzetten van een regionaal netwerk rondom Digitale Inclusie naar voorbeeld van coalities rondom laaggeletterdheid.
- Een verkenning van de mogelijkheden om in samenwerking met LIME en Zuyd Hogeschool extra modules na een cursus Klik&Tik aan te bieden als voorbereiding op Digisterker en Digivitaler.

3.2 Digitaal burgerschap

Een belangrijke gezamenlijke ambitie uit de netwerkagenda is om alle Nederlanders mogelijkheden te bieden om zich te ontwikkelen in digitaal burgerschap. Dit behelst vooral het actief deelnemen aan de samenleving met alle digitale aspecten die daarbij horen, evenals het bevorderen van publieke waarden. De herkomst en betrouwbaarheid van informatie zal steeds meer onduidelijk zijn en de informatiestroom steeds groter (Bibliotheek 2025, Cubiss & BiSC).

Break your news;

<https://www.cubiss.nl/actueel/nu-online-nepnieuws>

Het is belangrijk dat burgers zowel de mogelijkheden als de beperkingen van digitale informatie goed leren (her-)kennen. De Pica-programmalijn Digitaal Burgerschap ondersteunt bibliotheken de komende vier jaar in deze ambitie aan de hand van de bouwstenen: Netwerk, Programmering, Expertise, Onderzoek en Communicatie. Deze bouwstenen worden actief ingevuld door de bibliotheken en POI's. Ook zal er samen met het netwerk mediawijsheid en het onderwijs aangesloten worden bij het nieuwe curriculum. Tenslotte is het bereiken van de groep van 4 miljoen kwetsbare burgers die moeite hebben om hun weg in de digitale samenleving te vinden een belangrijk speerpunt van de netwerkagenda en het bibliotheekconvenant.

Cubiss is bezig om haar netwerk op de Smart Services Campus uit te breiden om op deze manier de bibliotheken te koppelen aan nationale initiatieven op het gebied van invloedrijke nieuwe (informatie-) technologieën zoals bijvoorbeeld de AI coalitie (NL AIC) en specifiek de hub gericht op mensgerichte kunstmatige intelligentie (Artificial Intelligence, AI) en hoe deze technologie ingezet kan worden om armoede te bestrijden (ELSA Lab armoede en schulden). Kunstmatige intelligentie beheerst nu al een groot deel van ons leven en dit zal steeds meer worden. Denk hierbij aan de algoritmes die gebruikt worden door bijvoorbeeld Google, de overheid, de medische wereld en de politie om grote hoeveelheden data te verwerken en al lerend zichzelf verbeteren. Het is uiterst belangrijk dat wij als burgers weten wat dit voor ons betekent. Onlangs hebben we de negatieve effecten van een discriminerend algoritme gezien in de toeslagenaffaire van de Belastingdienst. Binnen de AI hub van de Smart Services Campus wordt er een ELSA lab opgericht waarin de ethische en wetgevings-kant van AI belicht wordt, een belangrijk onderwerp in het thema Digitaal burgerschap. Ook verkennen we samen met het Brightlands Institute for Smart Society (BISS) de mogelijkheden rondom dit thema.

De digitale transitie wordt in het [SER-advies](#) genoemd als een grote verandering die veel nieuwe vragen oproept. De samenleving zal deze transitie goed moeten begeleiden om te voorkomen dat kansenongelijkheid vergroot wordt. De bibliotheek speelt hier een belangrijke rol in als gids in het zowel beschikbaar maken van als het beoordelen op betrouwbaarheid van informatie. In de meerjarenvisie

onderstreept Cubiss Limburg dit ook nog eens: De bibliotheken laten meer Limburgers mee(r) doen en werken samen met Cubiss Limburg aan een vaardiger en (digitaal) geletterd Limburg. Om bibliotheken te ondersteunen in deze nieuwe en belangrijke rol hebben we een aantal resultaten en inspanningen rondom Digitaal Burgerschap geformuleerd. Bij het ontwikkelen van nieuw aanbod zal waar mogelijk aansluiting bij een passend fieldlab gezocht worden.

3.2.1 Resultaten

- Organiseren van 1 Stamtafel Digitaal Burgerschap.
- Drie bibliotheken zijn ondersteund bij het opstellen van een Lokaal Plan Digitaal Burgerschap.
- Drie bibliotheken zijn ondersteund bij de tentoonstelling of zelfleer-installatie The Glass Room Experience over veiligheid op het internet.
- Drie bibliotheken zijn ondersteund bij de Data Detox Game en Kit voor 8 tot 12-jarigen over veiligheid op het internet.
- Digicheck programma (met data detox) met materiaal dat helpt hoe het verhaal rondom digitale producten en diensten/toekomst te vertellen aan diverse doelgroep (kinderen, jongeren, senioren).
- De doorontwikkeling/implementatie van een extra module als aanvulling op de Klik&Tik cursussen gericht op cyberweerbaarheid in samenwerking met ECCW.

3.2.2 Inspanningen

- Cubiss biedt waar nodig kennis en advies op vraag van individuele bibliotheken op het gebied van Digitaal Burgerschap en bouwt samen aan een community.
- Onderzoeken hoe aanbod voor Digitaal Burgerschap verder ontwikkeld kan worden i.s.m. BISS, zoals het aanbieden van online KidzCollege aan de bibliotheken.
- Onderzoeken welke projecten we in samenwerking met de KB kunnen doen als onderdeel van het ELSA lab Armoede en Schulden van de nationale AI-coalitie op het gebied van Digitaal Burgerschap.
- Cubiss ondersteunt bibliotheken met het opstellen van een verandertheorie (ToC, zie ook onderstaand figuur) om hun doelstellingen op het gebied van Digitaal Burgerschap helder te krijgen en te halen.
- Ondersteunen van de Limburgse bijdrage aan de AI-parade in bibliotheek Schunck in maart 2023, met een toolkit voor alle Limburgse bibliotheken, dit in samenwerking met de Smart Services Campus.

Uit: Fragment uit de ToC voor Digitaal Burgerschap, presentatie van kernteam tijdens veldsessies

Referenties

- Werkgroep Cultuur en Media van de Nederlandse AI Coalitie, het position paper 'De Kunst van AI voor iedereen. De verbindende kracht van cultuur en media.' E. van Nispen-
- Bibliotheek 2025, BiSC Cubiss

4. Leven lang ontwikkelen

Veranderingen in de samenleving komen niet alleen voort uit digitalisering en technologische ontwikkelingen. Er zijn ook economische, demografische en sociale ontwikkelingen die gevolgen hebben voor bijvoorbeeld de arbeidsmarktpositie van burgers. Daardoor is het van belang om mogelijk te maken dat iedereen op een zelfgekozen manier en tempo mee kan blijven doen, kan blijven leren en de eigen vaardigheden kan blijven ontwikkelen. Bibliotheekvoorzieningen bieden voor iedereen een openbare, veilige en laagdrempelige (leer-en ontwikkel) plek. Het gaat zowel over non-formeel als informeel leren. En het gaat daarbij zowel om het opdoen van basisvaardigheden als om het door ontwikkelen van vaardigheden die bijdragen aan blijvende inzetbaarheid. Kortom zelfredzaamheid en zelfontplooiing. Cubiss ondersteunt de Limburgse bibliotheken bij hun doel een plek te zijn waar:

- Kwetsbare burgers basisvaardigheden (zoals lezen, rekenen, digitale vaardigheden) kunnen opdoen;
- Volwassen burgers kunnen blijven leren en hun vaardigheden kunnen blijven ontwikkelen.

4.1 Hoger bereik laagtaalvaardige burgers

De grootste uitdaging op het vlak van basisvaardigheden lijkt nog steeds het bereiken en motiveren van de groep laagtaalvaardigen te zijn. Juist deze doelgroep is bijzonder lastig te bereiken. NT1'ers schamen zich vaak voor hun beperkte basisvaardigheden en doen er van alles aan om dit verborgen te houden. Doordat zij dit verborgen houden is deze doelgroep moeilijk te vinden en te activeren om aan hun vaardigheden te werken. Zij maken minder gebruik van reguliere loketten en dienstverlening. Daarom moet er gezocht worden naar mogelijkheden om hen op een zeer laagdrempelige manier te bereiken in hun eigen omgeving.

Met de digiTaalhuizen is een infrastructuur ontwikkeld waarin bemiddeld wordt tussen vraag en aanbod rond trainingen in taal- en digitale vaardigheden. In 2023 werken we verder aan de doorontwikkeling en profilering van deze netwerken.

De Limburgse bibliotheken vervullen een belangrijke rol in deze lokale of regionale netwerken. Zij fungeren in belangrijke mate als gids naar en aanbieder van activiteiten die bijdragen aan participatie en actief burgerschap.

Gemeenten hebben vanaf 2020 een belangrijke (regie)rol in de aanpak van laaggeletterdheid. De extra middelen die zij rechtstreeks van het Rijk ontvangen kunnen zij besteden aan het bijvoorbeeld investeren in deskundigheidsbevordering, versterking van de preventieve aanpak, verbetering van de samenwerking binnen het (taal)netwerk of wervingsactiviteiten voor moeilijk bereikbare groepen. Daarnaast hebben gemeenten vanaf 2021 een grotere rol bij de inburgering van nieuwkomers (in het kader van de nieuwe Wet Inburgering). Het doel is dat nieuwkomers meteen aan het werk gaan en ondertussen de taal leren.

In 2023 kan de bibliotheek of het digiTaalhuis ook hierop aansluiten met bestaande en nieuwe dienstverlening rondom basisvaardigheden zoals: taal, financiën, gezondheid.

Een andere manier om NT1'ers te bereiken is via werkgevers. Denk aan bedrijven waar veel laaggeletterden werkzaam zijn, bijvoorbeeld SW-bedrijven en schoonmaakbedrijven. De bibliotheek of digiTaalhuis kan ondersteunen bij bevorderen van taalvaardigheid op de werkvloer bij bedrijven. Denk hierbij ook aan branchespecifieke werkgerelateerde activiteiten. Mogelijk in samenwerking met partners voor o.a. Wegwijs naar werk (project voor werkzoekenden).

Samenwerken en krachten bundelen is essentieel in het bereiken van deze doelgroep, zowel binnen de bibliotheek als daarbuiten. Kennisdelen en informatie uitwisselen tussen bibliotheken én met externe partijen blijft daarom een belangrijk speerpunt. De stamtafels zijn daarbij een plek om elkaar dan wel online of fysiek te treffen en ideeën uit te wisselen.

4.1.1 Resultaten

- a. Organiseren van minimaal twee stamtafels Hoger bereik met thema's als gezondheid, financiën, nieuwkomers, digiTaalhuizen, bereik NT1-ers, democratie & burgerschap, actualiteiten.
- b. Er zijn 2 camouflagecursussen ontwikkeld als proposities voor laaggeletterden.
- c. Pilot om datagedreven strategieën te ontwikkelen om meer laagtaalvaardige burgers te bereiken en te verbinden aan de bieb.
- d. Opzetten van de 'Schrijfwerkplaats voor nieuwkomers' in maximaal 3 bibliotheken in samenwerking met Wintertuin.
- e. Inzet van film Sjeemte met introductie over laaggeletterdheid en discussie bij bibliotheken in verbinding (potentiële) samenwerkingspartners.
- f. Informatieverstrekking over certificering digiTaalhuizen.
- g. Ondersteuning bij zelfevaluatie van 3 digiTaalhuizen;
- h. Professionaliseringsaanbod bijvoorbeeld:
  - Herken uw doelgroep laaggeletterden;
  - Verdiepende gesprekken met laaggeletterden;
  - Basistraining voor taalvrijwilligers;
  - Collectie NT1 en NT2;
  - Gebruik sociale media voor bereik NT1;
  - Schrijven op B1 niveau.

4.1.2 Inspanningen

- a. Cubiss ontwikkelt en implementeert activiteiten rond de landelijke programmalijn Bibliotheek en Basisvaardigheden. In dit kader wordt deelname aan het BibliotheekOnderzoeksPlatform door bibliotheken gestimuleerd.
- b. Cubiss is deelnemer in 3 taalnetwerken (Bondgenootschap Geletterd Parkstad, Coalitie Maastricht Heuvelland, Coalitie Westelijke Mijnstreek).
- c. Informatieverstrekking over certificering digiTaalhuizen.
- d. Cubiss adviseert over inrichting en dienstverlening van bibliotheken ten behoeve van de toegankelijkheid voor laaggeletterden.
- e. Cubiss werkt samen met LIME t.b.v. gezondheidsvaardigheden en bereik van laagtaalvaardige burgers.

4.2 Leven lang ontwikkelen

Leven lang ontwikkelen brengt verschillende bestaande en nieuwe rollen van de bibliotheek bijeen. Zo werd er afgelopen jaren gewerkt aan programmering die buiten de gebaande paden van de literatuur trad, of juist de literatuur naar nieuwe groepen bracht. Er waren al *walk en talk* bijeenkomsten over werk en solliciteren. Sommige bibliotheken hielden er themacafés op na rondom duurzaamheid of gezondheid. Deze ontwikkeling en ontmoeting wordt aangevuld door landelijke inkoop van onder andere tijdschriften, e-books en online cursusmateriaal.

De uitdaging is het aanbrenge van een (nieuwe) lijn in al dit aanbod. Leren van elkaar is daar net zoals bij andere thema's een centraal uitgangspunt bij stamtafels. Naast de vele onderwerpen van leven lang ontwikkelen krijgen activiteiten voor 50+'ers extra aandacht. Met een vergrijzende bevolking waar in traditionele structuren niet overal meer wordt deelgenomen kan de bibliotheek een laagdrempelige aanvulling bieden.

Binnen leven lang ontwikkelen is daarnaast ruim baan voor regionale initiatieven en samenwerkingen met nieuwe en bestaande Limburgse partners rondom eerdergenoemde thema's maar in het bijzonder ook streektaal, literatuur, kunst en cultuur, erfgoed, ontmoeting en debat. Aansluitend bij de basisfuncties van de bibliotheek zoals deze zijn benoemd in de bibliotheekwet.

4.2.1 Resultaten

- a. Organiseren van minimaal 2 stamtafels Leven Lang Ontwikkelen.
- b. Pilot met minimaal 3 bibliotheken t.b.v. aanbod rondom leercommunity's voor 50+'ers zoals bijv. stamboomcafés (samen met erfgoedinstellingen), studiekringen 50+, storytelling, zomerschool voor ouderen, talentontwikkeling, waar mogelijk in samenwerking met KBO's.
- c. Pilot met minimaal 2 bibliotheken t.b.v. aanbod voor 30+'ers i.v.m. duurzaamheid gebaseerd op de ideeën van Citizen Science ism project Digitaal Burgerschap.
- d. Cubiss neemt deel aan en is medeorganisator van het taal- en literatuurfestival Watbleef?! samen met de partners in Talep en daarbuiten en zorgt daardoor mede voor blijvende verbinding met het streektaal en letterenveld, waarvoor de bibliotheken bij uitstek het podium zijn.
- e. Cubiss organiseert samen met andere POI's de Leergang Programmeren voor 5 Limburgse deelnemers. Met eigen bijdrage van deelnemende bibliotheken.
- f. Cubiss stelt in samenwerking met 3 bibliotheken een (reizend) lezingenprogramma (met 10 lezingen) dat aangeboden wordt voor alle Limburgse bibliotheken.
- g. Met minimaal 2 bibliotheken wordt er een breed programma op het vlak van democratie en burgerschap opgezet dat voor alle burgers geschikt is, expliciet dus ook laagtaalvaardige burgers.

4.2.2 Inspanningen

- a. Cubiss werkt mee aan landelijke programmalijn Leven Lang Ontwikkelen.
- b. Zoekt actief de verbinding met partijen in het domein van arbeid zoals werkgevers en opleiders (ROC's, LWV, Leo Loopbaan etc.)
- c. Cubiss is actief bijdrager aan Talep.

5. De basis op orde

Een volwaardige bibliotheekvoorziening geeft invulling aan de vijf functies die staan beschreven in de bibliotheekwet én speelt in op de lokale situatie. De vijf functies zijnde: 1. Kennis en informatie ter beschikking stellen 2. Ontwikkeling en educatie bieden. 3. Lezen bevorderen en het laten kennismaken met literatuur. 4. Ontmoeting en debat organiseren. 5. Kennis laten maken met kunst en cultuur.

Belangrijk is dat de bibliotheekvoorziening goed bereikbaar en toegankelijk is. Van Cubiss als POI betekent dit de ondersteuning van een wettelijke basistaak om zorg te dragen voor de logistiek en aanverwante digitale processen die de ruggengraat vormen voor het functioneren van lokale bibliotheken. Anderzijds is het de uitdaging om mede met bibliotheken de basis te garanderen waarbinnen er ruimte is voor innovatie. Dat betekent niet zozeer het overnemen van taken, maar wel het meewerken om innovaties te laten landen, om specifieke lokale uitdagingen op te pakken en de organisatie te versterken.

Zoals in de inhoudsopgave al duidelijk is komen in dit hoofdstuk veel zaken samen. Stuk voor stuk belangrijke onderwerpen om het geheel succesvol te maken, maar het geeft ook weer dat de ambitie breed is en we niet alle zaken even grondig kunnen oppakken.

5.1 Logistiek

Cubiss verzorgt het IBL in Limburg en is verantwoordelijk voor het organiseren, plannen en uitvoeren van de fysieke distributie en de ondersteunende processen. De uitdaging is om ervoor te zorgen dat de Limburgse bibliotheken de juiste materialen, op de juiste tijd, op de juiste plaats en in de juiste hoeveelheid ontvangen. Hierbij ligt de focus op klantgerichtheid, flexibiliteit en kostenbewustzijn met als resultaat een betrouwbare en efficiënte logistieke dienstverlening. Hiermee geven we invulling aan onze wettelijke taak.

Naast het reguliere IBL levert Cubiss ook aanvullende logistieke diensten (Logistiek Plus). Een groot gedeelte van deze aanvullende dienstverlening bestaat uit het verzorgen van de logistiek omtrent evenementen. Bibliotheken organiseren veel events waarbij materiaal nodig is dat onderling uitgeleend wordt. Hierbij valt te denken aan apparatuur, tentoonstellingen, meubilair etc. Het organiseren, plannen en uitvoeren van de logistiek die daarbij hoort, sluit aan bij de expertise van Cubiss. Een ander deel van de dienstverlening is het verzorgen van collectietransporten richting scholen. We zien een toename van activiteiten gerelateerd aan de Bibliotheek *op school* waar we zowel basisscholen als mbo's en hbo's bezoeken.

In Nederland neemt het goederenvervoer in flink tempo toe en met deze ontwikkeling ook de CO₂ uitstoot. Om duurzaam te ondernemen en de concurrentiepositie te kunnen versterken moet er aandacht komen voor alternatieve transportmiddelen en –methoden, zoals rijden op groene stroom of waterstof. Waar transport is, is milieuvervuiling. Er wordt met een steeds kritischer blik naar dit aspect van de logistiek gekeken. Logistieke organisaties innoveren dan ook steeds meer in de richting van duurzaamheid. In 2025 moeten de stadscentra vrij zijn van schadelijke emissies zoals fijnstof en CO₂, luidt de ambitie van de Green Deal Zero Emissie Stadslogistiek. De uitdaging is om voorop te lopen in het ontwikkelen en toepassen van innovatieve technologie en software met als resultaat minder vervoersbewegingen en emissie loos vervoer. Zodra dat technisch haalbaar (en betaalbaar) is, stimuleert en ondersteunt Cubiss de ontwikkeling daarvan bij partners, brandstofleveranciers en voertuigleveranciers voor zover dat binnen ons bescheiden vermogen ligt. We willen niet passief afwachten tot deze duurzame mogelijkheden er zijn. Planningsondersteuning helpt bij het optimaliseren van de ritten en bezoekfrequenties. Een andere trend welke op dit moment zorgt voor een fikse uitdaging is de krimp van collecties bij bibliotheken, door de focus op andere maatschappelijke taken. Dit zorgt voor meer transportbewegingen waardoor er ook in 2023 al meer kosten worden gemaakt.

Cubiss is in een vergevorderd stadium om een van de huidige transportmiddelen te vervangen door een elektrische variant. Na onderzoek is gebleken dat dit onder bepaalde condities haalbaar moet zijn

5.2 De digitale infrastructuur en veiligheid

Om te waarborgen dat er aan de drie maatschappelijke opgaven voldaan kan worden, is het uitermate belangrijk dat er aan de randvoorwaarden voor een goede digitale infrastructuur voldaan wordt. Een goede digitale infrastructuur maakt goede dienstverlening van de bibliotheek aan de gebruiker mogelijk. Een betere afstemming van digitale diensten tussen landelijk, provinciaal en lokaal is nodig om de kosten van onderhoud te verlagen. Een andere belangrijke reden voor verbeterde afstemming is dat hiermee innovatie en vooral het landelijk opschalen van innovatie beter gefaciliteerd wordt.

De rol van de POI is er vooral op gericht dat het bestaande aanbod van landelijke diensten goed gebruikt en geïmplementeerd is, aanvullend op de landelijke informatievoorziening. Uit de afstemming met de bibliotheken is gebleken dat naast de servicedesk de intermediair functie van Cubiss van belang is. Landelijke informatie vertalen naar de bibliotheken, inspelen op actuele onderwerpen; hieraan wordt invulling gegeven door minimaal 1 keer per jaar een stamtafel te organiseren rondom het thema Digitale Diensten.

Ook in 2023 blijft privacy en informatiebeveiliging permanente aandacht vragen (en waar nodig verbetering) van alle organisaties die persoonsgegevens verwerken. De bibliotheek blijft daarmee een (digitaal) veilige plaats voor bezoekers en de kans op het lekken van persoonsgegevens wordt sterk verkleind, persoonsgegevens worden goed beschermd.

5.2.1 Resultaten

- a. Er is een LDI service-desk.
- b. Cubiss organiseert een digitaal spreekuur IBL-V i.s.m. met de KB 2 keer per jaar, voor 3 provincies.
- c. Cubiss draagt zorg voor het catalogusbeheer en gegevenslevering voor de Limburgse Wise-bibliotheken die zijn aangesloten op het platform Midden-Zuid.
- d. Gezamenlijke inkoop van een functionaris gegevensbescherming.
- e. Een stamtafel Digitale Diensten en Digitale Veiligheid.

5.2.2 Inspanningen

- a. Cubiss vervult een intermediairrol in de uitrol van de landelijke digitale diensten en is voor de bibliotheken blijvend aanspreekpunt.
- b. We ondersteunen bibliotheken bij de invoer van het brede aanbod basisvaardigheden in G!DS voor het project Digitale Inclusie, onderdeel van Participatie & Zelfredzaamheid.
- c. Cubiss verzorgt G!DS-trainingen op aanvraag van bibliotheken en beheert provinciale content in G!DS.

5.3 Collectie

Als POI hebben wij ook een rol op het vlak van collectie en wordt er verwacht dat elke provincie een collectieplan heeft. In Limburg is dit niet het geval. Vandaar dat dit thema nu wordt geïntroduceerd, maar wel op een manier die meerwaarde biedt voor deelnemers. Bestaande ideeën worden onderzocht, nieuwe getoetst en bibliotheken hebben veel ruimte om kennis en ervaring uit te wisselen.

5.3.1 Resultaten

- a. Twee werkbijeenkomsten rondom het thema collectie met daarin in elk geval aandacht voor jeugd, jongeren, doelgroepen, online collectie en verder dan het boek.
- b. Een notitie die de basis kan vormen voor een collectieplan.

5.4 Strategie en innovatie

Onze belangrijkste opdracht als POI is het zorgdragen voor innovatie binnen de bibliotheeksector. Dit doen we gezamenlijk met andere POI's en de bibliotheken. In de netwerkagenda worden hiervoor fieldlabs ingericht om landelijke opgaves aan te pakken en succesvolle innovaties op te schalen. Deze aanpak willen we ook regionaal doorzetten. Enerzijds is dit al onderdeel van de andere hoofdstukken en de bijdrage aan de maatschappelijke opgaves. Daar gaat de grote transitie naar de maatschappelijke bibliotheek steeds verder. Anderzijds willen we het expliciet maken in dit onderdeel door een aantal zaken uit te lichten die zich met name richten op de ambitie om van 4 miljoen leden naar 8 miljoen verbonden gebruikers te groeien. Een complexe opgave waarbij lokaal, provinciaal en landelijk werk verzet moet worden.

Digitale innovatie

Wij willen met de bibliotheken de vinger aan de pols houden als het gaat om digitale innovatie. Hoewel de hoofdtaak van digitale dienstverlening door de KB wordt ingevuld is er ook binnen de provincie ruimte voor digitale innovatie. Zeker in de samenwerking met partijen zoals de Brightlands Smart Services Campus, de Nationale AI coalitie en de hub op SSC, de Limburgse kennisinstellingen, BiSC Utrecht en SPN. Juist in relatie tot landelijke en regionale fieldlabs willen we deze unieke positie inzetten. Zoals eerder geschetst richten we ons op de opgave naar verbonden gebruikers van de bibliotheek. Zowel technisch als op het vlak van proposities.

5.4.1 Resultaten

- a. Verdere uitwerking en opschaling van nieuwe concepten integrale klantbenadering bij minimaal 2 bibliotheken hierbij hebben we bijzondere aandacht voor eerste aanzetten op het vlak van gezondheid(zorg) (Bijvoorbeeld: Venlo, Heerlen en Kerkrade).
- b. Vervolg op experiment met een nieuwe lidmaatschapsproposities op het vlak van programmering, community en collectie zoals in 2022 in Kerkrade is gestart.

5.4.2 Inspanningen

- a. Ondersteuning bij het gebruik en inzet van *Whize-marketing* data die landelijk is ingekocht voor alle Limburgse bibliotheken.
- b. Deelname en bijdrage aan het Landelijke Fieldlab Zuid.
- c. Deelname aan AI-coalitie en Elsa Lab.

5.5 Communicatie en strategie

Afgelopen jaren is er veel geïnvesteerd in het naar buiten brengen van de gezamenlijke boodschap van de Limburgse bibliotheken. Programmering wordt gedeeld via de website bibliothekenlimburg.nl en met directeuren worden mediacampagnes afgestemd. Onze netwerkfunctie in Limburg is daarnaast een belangrijke basis om succesvol te kunnen werken aan de opgaves in dit werkplan. De resultaten en inspanningen op dit vlak zijn dan ook vooral randvoorwaarden voor een succesvolle uitvoering van dit werkplan.

5.5.1 Resultaten

- Er wordt 2 keer namens alle bibliotheken gecommuniceerd op provinciaal niveau, denk hierbij aan een gezamenlijke campagne of advertentie. Eenmaal verbonden aan een landelijke campagne en eenmaal regionaal.
- Cubiss organiseert een studiereis voor Limburgse directies en management om uitwisseling, inspiratie en inzichten te bevorderen.
- Cubiss organiseert aan het einde van 2023 een fysieke stamtafel XXL als afsluiting en netwerk moment.

Regionale IDO-campagne oktober 2022

5.5.2 Inspanningen

- Cubiss zoekt actief de dialoog op met de VLB en de afzonderlijke bibliotheken.
- Inhoudelijke en facilitaire ondersteuning van VLB-bijeenkomsten voor kennisdeling (maximaal 4 keer per jaar).
- Cubiss stimuleert bibliotheken om gebruik te maken van subsidiekansen.
- Cubiss vervult een verbindende rol tussen de KB/SPN en de bibliotheken in de doorontwikkeling van de landelijke diensten.

5.6 Medewerkers: kwaliteit en kennis

De bibliotheeksector is een van de meest vergrijsde sectoren. Dit leidt tot veel uitstroom en mogelijk verlies van kennis, zeker aangezien er (nog) geen bibliotheekopleiding is. In deze krappe arbeidsmarkt is het daarnaast moeilijk om talent aan te trekken.

- a. Door ontwikkelen en uitbreiden van kwaliteitskaarten om tot een standaard voor dienstverlening te komen om de verschillende bibliotheektaken en deze onder Limburgse bibliotheken te introduceren en mogelijk op te schalen, kennis te borgen en beschikbaar te maken.
- b. Introductie van het concept *Hostmanship* om klantgerichtheid en binding met medewerkers en burgers te versterken. Op basis van behoefte en enthousiasme wordt er vervolgens een trainingsaanbod gerealiseerd.

6. Bronnen

Collegeprogramma Vernieuwend verbinden

<https://www.limburg.nl/actueel/nieuws/nieuwsberichten/2019/juni/collegeprogramma/>

Bibliotheekconvenant 2020-2023

https://www.bibliotheeknetwerk.nl/sites/default/files/2020-10/Bibliotheekconvenant%202020-2023_dt.pdf

Netwerkgenda 2021-2023

<https://www.debibliotheeken.nl/informatie/netwerkgenda-2021-2023/>

Brief van VLB en Cubiss aan Provincie: 5 punten hoe de bibliotheek kan bijdragen aan een succesvol Limburg.

https://www.limburg.nl/publish/pages/3660/ver_limb_bibliotheeken_en_cubiss_-_brief.pdf

Een oproep tot een leesoffensief (2019, Onderwijsraad & Raad voor Cultuur)

<https://www.cultuur.nl/upload/documents/adviezen/Lees-Een-oproep-tot-een-leesoffensief.pdf>

Stichting lezen & Kunst van Lezen: als lezen niet vanzelf gaat (2017)

https://issuu.com/stichtinglezen/docs/als_lezen_niet_vanzelf_gaat

PISA 2018 onderzoek

<https://www.pisa-nederland.nl/resultaten/>

Sociale Agenda Provincie Limburg

<https://www.limburg.nl/onderwerpen/gezondheid/sociale-agenda/>

Kennisnet.nl - Leerlingmonitor

<https://www.kennisnet.nl/artikel/7743/leerlingmonitor-grote-verschillen-tussen-leerlingen-in-digitale-geletterdheid/>

Infographic Samenwerking Primair onderwijs en bibliotheken in Limburg

(BOP) <https://bop.bibliotheek.nl/dam/bestanden/infographic-samenwerking-primair-onderwijs-2017-2018--- limburg.pdf>

Kamerbrief 'Samen aan de slag voor een vaardig Nederland: vervolgaanpak laaggeletterdheid 2020-2022

https://www.bibliotheekenbasisvaardigheden.nl/dam/bestanden/algemeen/samen_aan_de_slagvooreenvaardig Nederlandvervolgaanpaklaaggelette.pdf

Tel mee met Taal – Vervolgaanpak 2020-2024

<https://www.telmeemetaal.nl/nieuws/algemeen/vervolgaanpak-laaggeletterdheid-2020-2024/>

Digitale Basisdiensten

<https://www.kb.nl/ob/digitale-basisdiensten>

Data Bibliotheken

<https://www.bibliotheekinzicht.nl>

Digitaal Burgerschap

<https://www.bibliotheeknetwerk.nl/digitaal-burgerschap>

<https://www.curriculum.nu/voorstellen/digitale-geletterdheid/>

Rathenau Instituut (2021). Online ontspoord – Een verkenning van schadelijk en immoreel gedrag op het internet in Nederland.

<https://www.ser.nl/-/media/ser/downloads/adviezen/2021/sociaal-economisch-beleid-2021-2025.pdf>